

muziek. Thans schrijft dezelfde auteur, weer in „Het Orgelistenblad“:

De eergerijke manier, waarop tusschen de verschillende doelen der mis, allerlei onkerkelijke, wereldlijke liederen, wulpsche en wellustige, werden „georgelt en gefugeert“, bracht reeds vroeg Roomsche en Onroomsche in verzet. „Dit misbruik“, zegt Georg Riet-schel in zijn „Die Aufgabe der Orgel im Gottesdienste bis in das 18. Jahrhundert“, „was oorzaak der groote afkeer, welke wij in den eersten tijd der Hervorming tegen dit instrument en niet uitsluitend op den bodem der Zwitsersche Reformatie vinden“ (spatiering van J. Z.). „Voor allen is zelfs Luther, de overigens begeesterde vriend van „Fran Musica“ over het orgel niet te spreken. Er is geen enkele plaats waarin hij het gebruik er van roemt, wel echter zijn er verscheidene ontboezeningen uit zijn pen gevloeid, geringschattend voor het orgel en zijn bespeling“.

Geheel de 16e eeuw is dan ook vervuld van afkeer en afkeuring over het orgel, „zij we van kerkelijken kant de reeks Lutherische kerkkorders nagaan tegen de „ungeistlichen, üppigen, schamlosen, umzüchtigen und zu aller Untugend reizenden Liedern“; die der Vlaamsche Synoden waarin de Bisschoppen gelaat worden, „zangmeesters, organisten, klokspelers te weerhouden van dertele soldatenzang en alle onbetamelijke Musyk, in „zingen en in „spelen, op orgels en klokken“, of dat we het kunstenaarsstandpunt beschouwen van den Venetiaanschen Orgelmeester Diruta in zijn „Transilvano“, tegen het onorgelmatig gedoe der „dansspelers“, door wie het komt zegt hij „dat het heilig Tridenter Concilie verboden heeft, op de kerkorgels Passie mezzo en andere dansstukken, zoowel vieze als onfatsoenlijke liederen te spelen; want wereldlijke en heilige dingen paasen niet bij elkander.“ (1597)

Dat ook ten onzent het orgelspel vóór en na den dienst der Gereformeerden niet stond in den heilig opgewekt of strengen boetstoon hunner prediking, zal wel geen nader betoog behoeven.

En ook dit:

Wie dan ook den strijd der Gereformeerden tegen de orgels verontschuldigt met „n. onze vaderen waren nu eenmaal wat achterlijk op dat punt“, is zelf niet „bij“ en wie hun verzet toeschrijft aan „Calvinistische dorheid“, lijdt in niet geringe mate aan „historische hotheid“.

Het onweer uit de Synoden en van de kansels der Gereformeerden tegen het orgelspel, was nu eenmaal, nuttig en noodig om de bedorven atmosfeer waarin het verkeerde te zuiveren van de stikstof aan wansmaak en onkunde, die haar vervulde.

Als echter deze speelkunst de veredeling had ondergaan die ook haar dienaar adelde tot het kunstenaarschap, dan is er verder geen enkel wolkje aan den kerkelijken hemel te bekennen, waaruit ook maar het minste gevaar „der conste van musique“ heeft be-droeg.

Er is dan ook historisch gezien, niets verwonderlijks in en het heeft ook niets met „schoonheidsbaat“ te maken — zooals sommige scherpsinnige (?) historici (?) zich zelf en anderen wijsmaken — als onze synodale „prociesen“ van Dordrecht en Middelburg (1574 en '81) „aangaande „spelen der orgelen in

der kercken“, besluiten „dat het gantsch behoort afgheset te worden“ en „de Dienaers arbeiden sullen, dat 'tselve, met den aldereersten afgestelt worde“.

Het artikel van den heer Jan Zwart is voor velen een rijke en troostende of beschijnende leerling.

P.S. Verleden week heb ik abusievelijk de uitdrukking „Asser Calymistjes“, welke door de apologeten van de Geelkerken als gouden appel op hun zilveren schaal gepresenteerd werd, toegeschreven aan een „uitgever-redacteur“. Nu dit een vergissing blijkt te zijn, haast ik me, te herroepen. Een ander is dit iudiciumpje kwijt geraakt. Wie, dat weet ik niet meer. Misschien was 't ook een anonymus-je.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Bedum: S. W. Bos te Dokkum en M. Elzinga te Buitenpost.
Emmen: J. Tonkens te Bergum en A. Wijngraarden te Baarland.
Den Helder: D. Ringnalda Jr te Leimuiden en H. Steen te Zoutkamp.
Hilversum (vac.): A. van Andel: H. A. Muniek Jr te Zwolle en C. van der Woude te Gorredijk.
Meppel: S. W. Bos te Dokkum en C. v. d. Woude te Gorredijk.
Utrecht (vac.): J. C. de Moor: Dr. C. Bauma te Zwolle en Dr. K. Dijk te 's-Gravenhage.

Beroepen te:

Den Helder: H. Steen te Zoutkamp.
Zeist: J. L. v. d. Wolf te Kratingen.

Bedankt voor:

Earendrecht: J. Wijnenga te Charlois.
Banschoten/Spakenburg: A. W. Seinen te Opperdoes.
Koeg-Zaandijk: H. Steen te Zoutkamp.
Oud-Vossemeer en Rozenburg: A. Wijngraarden te Baarland.
Rhoon: J. A. Schep te Drontrop.

Intrede te:

Onderlendam: cand. H. Brink. Tekst: Psalm 124:8.

Afscheid van:

Antwerpen: A. G. Wolf. Tekst: Num. 6:24-26.
Koeg-Zaandijk: H. v. d. Elskamp. Tekst: Hand. 20:32.

Candidaten tot den H. Dienst. Na afgelegd examen voor de classis Warffum der Geref. Kerken is beroepbaar verklaard als predikant in de Geref. Kerken de heer H. Wiersema, te Zandweer.

De classis Grootegast heeft, na afgelegd praesepatoir examen, beroepbaar verklaard in de Geref. Kerken de heer J. H. Antuma, cand. te Emmatid.

De classis 's-Gravenhage der Geref. Kerken heeft peremptoir geëxamineerd en toegelaten tot den dienst des Woords in de Geref. Kerken, cand. H. J. Kouwenhoven, beroepen predikant te Leidschendam.

De classis Axel der Geref. Kerken heeft peremptoir geëxamineerd en toegelaten tot den dienst des Woords in de Sacramenten den heer M. van Wijk, beroepen predikant te Oostburg.

Door de classis Bolward werd de heer S. J. Koster, beroepen predikant bij de Geref. Kerk van Wona, peremptoir geëxamineerd en met algemeene stemmen toegelaten tot de bediening des Woords en der Sacramenten.

De classis Breukelen der Geref. Kerken heeft peremptoir geëxamineerd en toegelaten tot den dienst des Woords en der Sacramenten, cand. N. Willems, beroepen predikant te Abcoude (Proostdijk).

Door de classis Alkmaar is het peremptoir examen tot de bediening des Woords en der Sacramenten in de Geref. Kerken toegelaten de heer B. Bouma, Theol. cand. te Roodum, beroepen predikant te Dirksdijk.

Kerkinstituering. Te Den Haag is het Landkwaartier komst het denkbeeld tot de instituering van een zelfstandige Gereformeerde Kerk.

Ook te Santpoort zal een zelfstandige Geref. Kerk geïnstituëerd worden.

Ingebruikneming nieuwe kerkgebouwen. De Geref. Kerk van Harlingen heeft Woensdag haar nieuwe kerkgebouw aan den N.O. Singel in gebruik genomen.

De tweede Geref. kerk te Oosterhoek (Wolffhaas) zal D.V. 27 Mei, 's avonds half acht, in gebruik worden genomen.

De Kerkeraad der Geref. Kerk van Middelburg heeft een voordel van een der leden verworpen om, daar er nog steeds een vacature als predikant bestaat, het aantal predikanten terug te brengen van 3 op 2.

CHIL. GEREFORMEERDE KERK.

Tweetal te:

Zaandam: B. v. d. Berg te den Heijer en W. Vox te Dokkum.

Bedankt voor:

's-Gravenhage: J. P. Meyerling te Nieuwpoort.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:

Leiden: H. Kievel te Veenendaal.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Viertal te:

Groningen (vac.): J. L. Pierson: J. F. van Duyne te Zaandam, W. A. ten Kate te Vissingen, C. J. van Paasen te Zutphen en J. A. Raams te Rijswijk (G.).

Drietal te:

Maarsse: G. Alers te Nieuw-Lekkerland, K. J. v. d. Berg te Amersfoort en J. J. Timmer te Ermelo.

Beroepen te:

Alkmaar: H. J. Hak te Domburg.
Bergschenhoek: J. H. v. Paddenburgh te Elspeet.
Bleiswijk: A. Dekker te Ophoven.
Fransker (toez.) en te Harkstede-Scharmer: J. H. Klein-Was te Rotterdam.
Batem: G. Benes te Maastricht.
Oosterhout (toez.): D. P. Brans te Soest.
Oudewater: H. J. van Schuppen te Groot-Ammer.

Aangenomen naar:

Zwolle: C. D. van Nuppen, aldaar.

Bedankt voor:

Diepenheim: W. van Dooren te O. & W. Blokker.
Heukelum: J. F. Lipen te Nigtevecht.
Lexmond: W. Wesseldijk te Wousterwoude.
Vlaardingen: W. J. van Lohorst te Delfshaven.
Voorthuizen: D. J. v. d. Graaf te Ridderkerk.
Zetten-Andels: G. Benes te Maastricht.

Intrede te:

Workum: Chr. J. Schwaizer. Tekst: Gal. 6:14.

Te koop aangeboden

voor meestbiedende
de Jaargangen 1898 tot heden
van het Hand(Jaar)-boek der
Geref. Kerken.

(Alleen Jaargang 1905 onthreekt).
Ook afzonderlijk verkrijgbaar.
Aanvragen te richten onder
No. 58, aan het bureau van dit
blad te Goes.

Een reisje naar Den Haag

leont ruimschoots de moeite
wanneer men zich een goede
PIANO of een degeijk
HARMONIUM wil aanschaffen.
In onze coll. ruim 100 stukken
met vele grotere werken
vindt ieder wat hij wenscht,
terwijl bij aankoop reiskosten
worden vergoed en garantie
stipt wordt nagekomen.

D. A. RIPPE

Repr. v. h. Muis Mannborg
Gedipl. stemmer Mij. „Toonkunst“
Piet Heistraat 42, DEN HAAG.
Inlichtingen op aanvraag.
Levering franco.

DOELMATIGE RECLAME VERGROOT DEN OMZET!!

DE REFORMATIE

biedt een uitgezochte gelegenheid
ot het maken van reclame onder
koopkrachtig publiek

Vraag nog heden voorwaarden bij abnemenent

GROEN ELOUT

MACKAY

KUYPER

LOHMAN

DE VISSER

Van bovenstaande pleitbezorgers van het Christelijk
Onderwijs lieten wij GROOTE PORTRETTEN vervaardigen
in koper-diepdruk. De prijs van dit zestal portretten in
lijst (buitenmaat 37 x 46 c.M.), verpakt in kist, bedraagt
f 30.— inclusief emballage. — Bestellingen kunnen
onmiddellijk worden uitgevoerd.

GOES.

OOSTERBAAN & LE COINTRE.

GANZEVOORT'S ORGELHANDEL - ZWOLLE

MANNBORG LIEBIG LINDHOLM	Vraagt Catalogus	WORCESTER STANDARD HILOEBRANDT
--------------------------------	---------------------	--------------------------------------

RUILEN

VERHUREN

REPAREEREN

Parochie-indeeling of Kerkplitsing

Een woord over den toestand en de
toekomst der Kerk in de groote steden

DOOR

Ds C. LINDEBOOM

Pred. bij de Geref. Kerk te Amsterdam.

Prijs f 0.35.

Uitgevers: OOSTERBAAN & LE COINTRE - GOES.

Hebt Gij al kennis - gemaakt met -

DE MAATSCHAPPIJ

Christel. Sociaal-Economisch
Weekblad.

onder redactie van onze
meest bekende mannen en
vrouwen

?

Zoo niet, vraag dan nog
heden proefnummers aan de
DRUKKERIJ ORANJE NASSAU
BAARN

Dit belangrijke, goed ge-
illustreerde tijdschrift, zoo
goed als zonder uitzonde-
ring gunstig beoordeeld
en door de Christelijke
Pers hartelijk aanbevolen,
kost slechts f 2.50 per
halfjaar en valt daarom
onder het bereik van ieder,
die op Sociaal-Economisch
gebied voorlichting van
Christelijke Voormannen
wenscht.

Ondergeteekende

te

adres

abonneert zich op
wenscht proefnummers v.

De Maatschappij

In open envelop gefran-
keerd met 2 cts. postzegel
te zenden aan de Drukkerij
Oranje Nassau te Baarn.

BOEK- EN HANDELSDRUKKERIJ OOSTERBAAN & LE COINTRE GOES

Telefoon
No. 58

Tele-Adress
OOSTERBAAN

LIDMATENBOEKEN
DISSERTATIËN
PRIJSCOURANTEN
CIRCULAIRES
BRIEFPAPIER
NOTA's
ENVELOPPEN
LABELS
AANDELEN
OBLIGATIËN
BESTEKKEN
KLEURENDRUK
FIJNSTE CLICHÉDRUK
ENZ. ENZ.

Vergeet niet, indien ge prijs stelt op NET
DRUKWERK, onze adviezen in te winnen.
Vlugge levering - Concurrerende prijzen

Medewer-
dam;
Kunst-
dam;
Tilburg

Prof. Dr.

INHOUD: Pink-
2:30. — K-
vertaling „las-
bezwaaarden“
— Een halve
apostolis
labo. — Op-
recht, pael
teratut en
gache versch-
(Stet) — U-
schouw. —

Hoe moet
begroeten?

Men zegt
ster het b-

En men f

Wie komt
het heet dat

de dag is va

nade onder

dan de „völ

helgen ver

de gerijpte o

zullen, zich

zande, kom

leers des o

gaard uit-st

het Pinkster

en woord, c

links en rec

mmers de d

maat: zeven

breder. En

dag; zie, hij

trekt dan oc

ly vordert d

uit, en verd

heeft nu de

om aldaar ge

dat naar het

Ach, het was

in. Daarom l

Galilea lever

en apostola

stroom des h

buiten de na

laat Hij de w

Geds akker

het is al ve